ПРОГРАМА
розвитку кафедри гідрології та гідроекології
географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на 2024 – 2029 рр.

Про автора: Гребінь Василь Васильович, 1964 р. народження, закінчив Київський державний університет імені Тараса Шевченка, кафедру гідрології та гідрохімії в 1987 р. за спеціальністю "гідрологія суходолу". З 1987 по 1992 р. працював у проблемній науково-дослідній лабораторії гідроекології та гідрохімії географічного факультету, з 1992 р. – асистент, з 1999 р. – доцент кафедри гідрології та гідроекологііі. У 1998 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Формування стоку важких металів у лісостеповій зоні України (на прикладі басейну р. Рось)». У 2001 р. Гребеню В.В. присвоєно вчене звання доцента кафедри гідрології та гідроекології. У лютому 2011 р. успішно захистив докторську дисертацію на тему «Регіональний ландшафтно-гідрологічний аналіз сучасного водного режиму річок України». З 22 січня 2013 р. за конкурсом обраний на посаду професора кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету. У червні 2014 р. йому присвоєно вчене звання професора кафедри гідрології та гідроекології. З 9 жовтня 2019 р. по 08 жовтня 2024 р. працював на посаді завідувача кафедри на умовах контракту.

Науково-педагогічний стаж – 33 роки 6 місяців, з них у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка – 33 роки 6 місяців. Гарант ОП «Гідрологія та інтегроване управління водними ресурсами» ОКР «Магістр». Підготував 5 кандидатів географічних наук та 2 докторів філософії з наук про Землю. За період роботи в університеті був науковим керівником, відповідальним виконавцем та виконавцем 36 держбюджетних та госпдоговірних тем. Участь в якості експерта/національного/міжнародного експерта впродовж 2000-2024 рр. в 14 міжнародних проєктах Tacis, EU, OSCE, GEF.

Автор понад 300 наукових та навчально-методичних праць, зокрема 7 навчальних посібників та підручників, 19 монографій та довідників, 26 наукових праць у виданнях, що включені до наукометричних баз Scopus та Web of Science.

З 2000 р. - член спецради Д 26.001.22 із захисту докторських дисертацій при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, наразі є заступником голови спецради. Заступник головного редактора фахового наукового збірника "Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія". Член науково-технічних рад Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та Державного агентства водних ресурсів України. Член президії Українського метеорологічного та гідрологічного товариства (УМГТ). Голова журі секції «Гідрологія» 3 (всеукраїнського) етапу конкурсу-захисту робіт членів МАН України.

ПРОГРАМНІ ТЕЗИ

Історія кафедри гідрології та гідроекології розпочалася у 1949 р., коли на географічному факультеті Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка було створено кафедру гідрології суші. Трансформація назви кафедри (1949-1976 рр. – кафедра гідрології суші; 1976-2002 рр. – кафедра гідрології та гідрохімії; з 2002 р. – кафедра гідрології та гідроекології) відображає запити суспільства на підготовку фахівців певного напряму. За час існування кафедра підготувала понад 1500 фахівців-гідрологів і займає чільне місце серед профільних кафедр в Україні.

Підготовка фахівців на кафедрі здійснюється за двома ОП: «Управління та екологія водних ресурсів» (бакалаври); «Гідрологія та інтегроване управління водними ресурсами» (магістри). У 2023 р. відбулася акредитаційна експертиза обох ОП, яку проводили експертні групи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). Ухвалено рішення – акредитувати обидві освітні програми і видано сертифікати зі строком дії до 2028 р.

Структура кафедри (2019-2020 н.р.). До складу кафедри входять: штатні викладачі - 5 осіб (4,0 ставки); навчально-допоміжний персонал - 4 працівники; співробітники Богуславського гідролого-гідрохімічного стаціонару (ГГС) - 2 особи (по 0,5 ставки). Навчальний процес на кафедрі забезпечують: 3 доктори наук (виконувач обов'язків завідувача кафедри проф. В.К. Хільчевський, проф. В.В, Гребінь, проф. О.Г. Ободовський); 2 кандидати наук (доц. М.В. Гопцій, ас. С.О. Москаленко). Для забезпечення навчального процесу погодинно залучаються науковці Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України та Інституту гідробіології НАН України.

1. Пріоритетні напрями роботи кафедри

Зважаючи на вимоги Закону України «Про вищу освіту», нормативні документи МОН України, Статут Університету, Стратегічний план розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на період 2018- 2025 рр., а також основні напрямки розвитку географічного факультету, пріоритетними напрямами роботи кафедри гідрології та гідроекології на 2024 – 2029 рр. є:

- Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі знань «Природничі науки» спеціальності 103 «Науки про Землю» ОПП «Управління та екологія водних ресурсів» ОКР «Бакалавр» та ОНП «Гідрологія та інтегроване управління водними ресурсами» ОКР «Магістр» шляхом формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, спрямованих на засвоєння сучасних наукових концепцій, формування вмінь та навичок самостійної роботи, збору та обробки вихідної інформації, створення творчого продукту;

- Забезпечення високої якості викладання навчальних дисциплін науково-педагогічним складом кафедри на основі розробки сучасних

навчальних програм, підручників, навчальних посібників, використання мультимедійних та інших сучасних технологій у навчальному процесі, впровадження результатів науково-дослідної роботи у навчальний процес;

- Популяризація та висвітлення результатів науково-дослідної та педагогічної роботи кафедри шляхом проведення наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, гостьових лекцій з актуальних проблем гідрології, гідрохімії, гідроекології, управління водними ресурсами, участі у виданні періодичного наукового збірника «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія»;
- Підготовка кадрового резерву кафедри з числа аспірантів;
- Розширення міжнародного співробітництва кафедри у освітній та наукових сферах, зокрема створення можливостей для викладачів, аспірантів, студентів для стажування у провідних закордонних університетах та наукових установах, публікації результатів наукових досліджень у фахових виданнях, включених до міжнародних науко метричних баз;
- Підтримання конкурентного статусу кафедри в підготовці компетентних і конкурентоспроможних фахівців-гідрологів на національному ринку освітніх послуг.

2. Навчальна та навчально-методична робота

2.1 Забезпечення високого рівня викладання у підготовці бакалаврів зі спеціальності «Науки про Землю» за освітньою програмою «Управління та екологія водних ресурсів», магістрів за освітньою програмою «Гідрологія та інтегроване управління водними ресурсами» та докторів філософії за освітньою програмою «Науки про Землю». Кафедра забезпечує проведення занять з 49 обов’язкових та вибіркових освітніх компонент на географічному факультеті, ННЦ "Інститут біології та медицини", ННІ «Інститут геології» Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

2.2 Оновлення, з метою вдосконалення, освітніх програм та навчальних планів підготовки бакалаврів, магістрів та докторів філософії. Оновлення робочих навчальних програм з фахових дисциплін у відповідності до сучасних вимог до випускника Київського національного університету імені Тараса Шевченка та з врахування світового досвіду.

2.3 Підготовка та публікація науково-методичної літератури. Зокрема розробка та оновлення підручників та навчальних посібників «Небезпечні гідрологічні явища», «Гідрологія гірських регіонів», «Гідрологія материків», «Гідрологія і гідрохімія України» та ін. Розміщення опублікованих навчально-методичних праць на інформаційних ресурсах Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

2.4 Запрошення для читання публічних лекцій для студентів кафедри відомих вчених з провідних українських і зарубіжних університетів, науково-дослідних інститутів, керівників державних установ відповідного профілю.

2.5 Підвищення якості організації, матеріального забезпечення та ефективності навчальних та виробничих практик студентів кафедри.

2.6 Стажування та підвищення кваліфікації. Протягом 2022-2024 років всі штатні викладачі кафедри пройшли стажування у провідних наукових установах, університетах України та зарубіжних країн.

2.7 Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Забезпечення підготовки аспірантів та докторантів для посилення кадрового потенціалу кафедри. Станом на 15.11.2024 р. на кафедрі навчається 1 аспірант.

3. Наукова робота та міжнародні зв'язки

3.1 Подальший розвиток наукової школи гідрології та гідроекології. На основі наукового та науково-педагогічного доробку викладачів та співробітників науково-дослідного сектору сформувалася наукова школа, науковими керівниками якої є професори В.В.Гребінь, В.К.Хільчевський та О.Г.Ободовський. Продовження розробки наукової тематики, пов'язаної з оцінкою впливу російсько-української війни на гідроекологічний стан річкових басейнів України, впливом змін клімату на водний та гідрохімічний режими, гідроенергетичний потенціал річок України в умовах змін клімату. Широке залучення викладачів кафедри до виконання бюджетної та госпдоговірної тематики на основі сумісництва.

3.2 Подальша участь викладачів кафедри у написанні проектів для активної участі у конкурсах науково-дослідних робіт МОН України та інших програмах.

3.3 Організація та проведення 8-ї Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Проблеми гідрології, гідрохімії, гідроекології», започаткованою кафедрою у 2001 році. За цей час відбулося сім наукових форумів з цією назвою в різних науково-дослідних установах та закладах вищої освіти України.

3.4 Участь у атестації наукових кадрів. Зокрема, участь співробітників кафедри в якості офіційних опонентів на захистах докторських дисертацій та дисертацій докторів філософії з наук про Землю, робота членів кафедри у складі експертних та спеціалізованих вчених рад на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка та в інших установах. Зокрема, проф. Гребінь В.В. є заступником голови спеціалізованої вченої ради Д 26.001.22 Київського національного університету імені Тараса Шевченка; професори Ободовський О.Г. та Хільчвський В.К. є членами спеціалізованої вченої ради Д 26.001.22 Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

3.5 Продовження співпраці в рамках виконання спільних наукових досліджень з відділами гідрологічних досліджень та системних гідрометеорологічних досліджень Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України.

3.6 Участь у міжнародних дослідницьких проектах. Зокрема, в. о. завідувача кафедри, проф. Хільчевський бере участь у міжнародному науковому проекті ERA «New water pipelines» («Нові водоводи») в рамках напряму «Діяльність із забезпечення економічної стабільності», що

фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (US AID). Виконавець: DAI Global LLC. Виконується науково-технічна оцінка наслідків впливу нового водозабору, що проектувався для спорудження на р. Інгулець на компоненти довкілля, що пов'язано із забезпеченням водопостачання м. Кривий Ріг у зв'язку з руйнуванням інфраструктури під час російсько-української війни. Проф. Гребінь В.В. бере участь у виконанні міжнародного проекту ЄЕК ООН «Сприяння транскордонному співробітництву та комплексному управлінню водними ресурсами в басейні річки Дністер»; проф. Ободовський О.Г. співпрацює з інститутом географії (кафедра ревіталізації водних доріг) університету Казиміра Великого (м. Бидгощ, Польща). В наступні роки передбачається розширення міжнародних зв'язків за рахунок залучення інших викладачів та наукових співробітників науково-дослідного сектору, зокрема, шляхом активізації роботи з підготовки заявок на отримання грантів для здійснення наукових досліджень.

4. Робота зі студентами

4.1. Організація та керування навчальними та виробничими практиками студентів-бакалаврів кафедри зі спеціальності «Науки про Землю» за освітньою програмою «Управління та екологія водних ресурсів», магістрів зі спеціальності «Науки про Землю» за освітньою програмою «Гідрологія та інтегроване управління водними ресурсами» на регіональних базах практики, у провідних наукових, дослідних установах, у міністерствах та відомствах, органах місцевого самоврядування. Зокрема, проходження практики студентів в Управлінні гідрометеорології ДСНС України, Державному агентстві водних ресурсів та його басейнових та регіональних підрозділах, Українському гідрометеорологічному центрі, Центральній геофізичній обсерваторії імені Бориса Срезневського, Українському гідрометеорологічному інституті ДСНС України та НАН України, Інституті гідробіології НАН України. Забезпечення високого науково-методичного рівня проведення асистентської практики студентів магістратури та аспірантів кафедри.

4.2. Наукове керівництво викладачами кафедри курсовими, бакалаврськими та магістерськими роботами, результати яких доповідатимуться на наукових конференціях та публікуватимуться у наукових виданнях. Організація наукових конференцій молодих вчених-гідрологів.

4.3. Сприяння участі студентів кафедри в організації та проведенні факультетських і університетських навчальних, наукових та культурно-розважальних заходів. Регулярне проведення засідань студентсько-аспірантського семінару кафедри, де заслуховуються доповіді на актуальні теми з гідрологічних, гідрохімічних та гідро екологічних питань.

4.4. Залучення студентів до участі в наукових конференція, олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт. Керівництво викладачами кафедри науковими роботами студентів для участі у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з наук про Землю (секція «Гідрологія»).

4.5. Рекомендація здібних до наукової роботи випускників магістратури до вступу в аспірантуру.

5. Робота зі абітурієнтами

5.1. Популяризація освітніх програм, підготовку за якими забезпечує кафедра гідрології та гідроекології, а саме «Управління та екологія водних ресурсів» для бакалаврів та «Гідрологія та інтегроване управління водними ресурсами» для магістрів шляхом розміщення їх на сайті кафедри.

5.2. Оновлення, з метою вдосконалення, освітніх програм та навчальних планів підготовки бакалаврів, магістрів та докторів філософії..

5.3. Організація зустрічей викладачів кафедри зі старшокласниками та вчителями географії. Організація виступів з лекціями у гімназіях, ліцеях та інших загальноосвітніх навчальних закладах Києва, перед учнями та науковими керівниками учасників Всеукраїнського конкурсу-захисту наукових робіт МАН, міського та всеукраїнського етапів олімпіади з географії.

5.4. Проведення заходів із залучення потенційних абітурієнтів. Участь викладачів кафедри в організації та проведенні днів відкритих дверей в університеті, на географічному факультеті, а також у роботі журі різного рівня олімпіад з географії. Залучення до цієї роботи студентів і аспірантів кафедри.

5.5 Підтримання ефективного зв’язку з випускниками кафедри для врахування їх думок про ефективність підготовки фахівців на кафедрі і факультеті, а також для поширення інформації про кафедру, географічний факультет і університет, популяризації університетських цінностей і традицій.

5.6 Широке поширення інформації про діяльність кафедри на сторінці у соціальних мережах, на сайті факультету, в засобах масової інформації.

6. Успішні умови реалізації програми

Основні умови успішного здійснення програми розвитку кафедри гідрології та гідроекології полягають у:

- ефективні кадровій політиці, використанні потенціалу науково-педагогічних кадрів;
- урахуванні викладачами та співробітниками кафедри вітчизняного та світового досвіду наукової та навчально-методичної роботи;
- підтримці ініціатив кафедри керівництвом факультету та університету.
- відповідному бюджетному фінансуванні.

Програму розвитку кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка підготував доктор географічних наук, професор Гребінь Василь Васильович.

Обговорено та прийнято за основу ухвалою кафедри гідрології та гідроекології (витяг із протоколу засідання кафедри № 5 від 25 листопада 2024 р.)

Доктор географічних наук,
професор Василь ГРЕБІНЬ

Декан географічного
факультету Сергій ЗАПОТОЦЬКИЙ